

UUDEN LASTENSUOJELULAIN SOVELTAMISEN HAASTEET

Lastensuojelun sosiaalityön koulutuspäivä
Helsingissä 13.11.2008

Lotta Silvennoinen
Hallitussihteeri, STM

Keskeiset lastensuojelulain muutokset

ja niiden vaikutukset työkäytäntöihin

3 §. Lastensuojelu

- 1 mom.
- Lastensuojelua on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Sen lisäksi kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi 2 luvussa tarkoitettua ehkäisevää lastensuojelua.
- 2 mom.
- Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat lastensuojelutarpeen selvitys, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto.

■

jatkuu...

...jatkuu **3 §. Lastensuojelu**

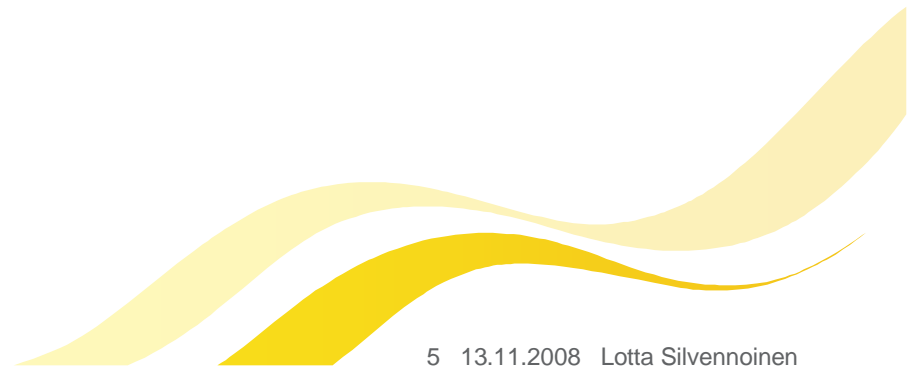
- 3 mom.
- Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on myös kunnan muiden palvelujen piirissä, kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä annettava erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana.

10 §. Lapsen huomioon ottaminen aikuisille suunnatuissa palveluissa

- 1 mom.
- Kun aikuiselle annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, ja kun aikuisen kyvyn täysipainoisesti huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta arvioidaan tällöin heikentyneen, tai kun aikuinen on suorittamassa vapausrangaistustaan, on selvitettävä ja turvattava myös hänen hoidossaan ja kasvatuksessaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve.

jatkuu...

jatkuu 10 §. Lapsen huomioon ottaminen aikuisille suunnatuissa palveluissa

- 2 mom.
- Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon viranomaisten on tarvittaessa järjestettävä välttämättömät palvelut raskaana olevien naisten ja syntyvien lasten erityiseksi suojelemiseksi.

14 §. Moniammatillisen asiantuntemuksen turvaaminen

- 1 mom.
- Kunnan on huolehdittava siitä, että lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on käytettävissään lapsen kasvun ja kehityksen, terveydenhuollon, oikeudellista sekä muuta lastensuojelutyössä tarvittavaa asiantuntemusta.
- 2 mom.
- Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva

jatkuu...

...jatkuu 14 §. Moniammatillisen asiantunte- muksen turvaaminen

- lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntija-ryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi.

Tietojen antaminen

- suostumuksen pyytäminen ensisijaista
- asiakkaan tietoinen nimenomainen ja informaatioon perustuva suostumus tietojen luovuttamiseen nimetyille tahoille nimettyä tarkoitusta varten
- kaikissa tapauksissa ei mahdollista saada eikä pyytää
- pääsääntö: huoltaja voi antaa suostumuksen lapsen puolesta

Huoltajan oikeus saada tietoja lapsesta

- Sosiaalihuollon asiakaslain 11:3 §:
 - Alaikäinen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä ja
 - kehitystasonsa sekä asian laatu, painavasta syystä
 - kieltää antamasta itseään koskevia tietoja lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi alaikäisen
 - edun vastaista.
- LSL 26 § lastensuojeluasiakkuudesta ilmoittaminen
- huoltajalle – harkittava lapsen etua

Sosiaalihuollon asiakaslain 17 §

- Tietojen antaminen sosiaalihuollosta toiselle sosiaalihuollon viranomaiselle / muulle viranomaiselle:
 - tiedot välttämättömiä asiakkaan hoidon, huollon tai koulutuksen järjestämiseksi tai toteuttamiseksi
 - tieto on tarpeen lapsen edun vuoksi

...jatkuu

Sosiaalihuollon asiakaslain 17 §

- Yksityisille sosiaali- tai terveydenhuollon toimijalle
- kiireellisessä tilanteessa välttämätöntä

Tietojen antaminen ja saaminen

LSL

- laajat oikeudet antaa tietoa moniammatillisille toimijoille
- tietojen oltava välttämättömiä lapsen huollon ja hoidon kannalta

- 14 § lastensuojelun asiantuntijaryhmän työskentely
- 27 § lastensuojelutarpeen selvitys
- 31 § Asiakkaan asiassa pidettävä neuvottelu
- 41 § huostaanoton valmistelu

Tietojen antaminen ilmoituksen tekijälle

- lastensuojelu voi antaa välttämätöntä tietoa sosiaalihuollon asiakaslain nojalla
- jos välttämätöntä lapsen hoidon, huollon tai koulutuksen järjestämisen kannalta
- esim. päivähoito avohuollon tukitoimena
- PÄÄSÄÄNTÖ AINA SAMA: LÄHTÖKOHTANA SUOSTUMUKSEEN PERUSTUVA TIETOJEN ANTAMINEN

25 §. Ilmoitusvelvollisuus

- 1 mom.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt sekä muun sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai turvapaikan hakijoiden vastaanotto toimintaa tai hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja ilta päivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon

jatkuu...

...jatkuu **25 §. Ilmoitusvelvollisuus**

- ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.
- 2 mom.
- Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.
- 3 mom.
- Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, on voimassa, mitä rippiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvästä salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään tai määrätään.

■ jatkuu...

...jatkuu **25 §. Ilmoitusvelvollisuus**

- 4 mom.
- Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on pidettävä rekisteriä lastensuojeluilmoituksista ja niiden sisällöstä.
- 5 mom.
- Jos lapsi muuttaa pois kunnasta 27 §:ssä tarkoitetun lastensuojelutarpeen selvityksen aikana tai ollessaan muutoin lastensuojelun asiakkaana, sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta lapsen uudelle asuinkunnalle. Uudelle asuinkunnalle on tarvittaessa toimitettava viipymättä myös ne asiaan
jatkuu...

...jatkuu **25 §. Ilmoitusvelvollisuus**

- liittyvät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojelutoimenpiteiden järjestämiseksi. Lapsen uuden asuinkunnan on jatkettava selvityksen tekemistä tai muita lastensuojelutoimenpiteitä.

6 mom.

- Sen lisäksi, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 18 §:n 3 momentissa säädetään oikeudesta antaa oma-aloitteisesti tietoja poliisille, lastensuojeluviranomaisen on salassapitoa koskevien säännösten estämättä ilmoitettava poliisille, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapseen on kasvuympäristössään kohdistettu rikoslain (39/1889) 20 tai 21 luvussa rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Selvityspyyntö poliisille on tehtävä välittömästi

- jos on perusteltua syytä epäillä, että lapseen on kohdistunut:
- seksuaalinen hyväksikäyttö tai törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö
- raiskaus, pakottaminen sukupuoliyhteyteen tai seksuaaliseen tekoon, paritus
- tappo, murha, pahoinpitely, kuolemantuottamus, törkeä vamman tuottaminen, vaaran aiheuttaminen, heitteillepano

26 §. Lastensuojeluasian vireille tulo ja asiakkuuden alkaminen

- 1 mom.
- Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta
- lastensuojeluilmoituksen kautta tai
- kun lastensuojelun työntekijä on muutoin saanut tietää lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta

jatkuu...

...jatkuu 26 §. Lastensuojeluasian vireille tulo ja asiakkuuden alkaminen

- vireille tulon jälkeen
- arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve
- stt viimeistään 7 arkipäivänä ilmoituksen tai vast. yhteydenoton vastaanottamisesta ratkaistava, onko tehtävä lastensuojelutarpeen selvitys

...jatkuu 26 §. Lastensuojeluasian vireille tulo ja asiakkuuden alkaminen

- Asiakkuus alkaa, kun:
 - ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin tai
 - päätetään tehdä selvitys
- tehtävä merkintä lastensuojeluasiakirjoihin
- ilmoitettava huoltajalle ja lapselle huomioiden 11 §

27 §. Lastensuojelutarpeen selvitys

- lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on
- tehtävä selvitys lapsen tilanteesta
- kyseessä olevan tapauksen edellyttämässä laajuudessa
- sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä eri tahoihin siten kuin asiakaslain 16 ja 17 §:ssä säädetään

...jatkuu 27 §. Lastensuojelutarpeen selvitys

- tehtävä ilman aiheetonta viivytystä
- valmistuttava viimeistään 3 kk kuluttua asian vireille tulosta
- huoltajalle ja lapselle on ilmoitettava asiakkuuden jatkumisesta tai päättymisestä (huom. 11 §)
- asiakkuus päättyy, jos ei aihetta lastensuojelutoimenpiteisiin

30 §. Asiakassuunnitelma

- 1 mom.
- Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma, jollei asiakkuus pääty lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen tai kysymyksessä ole tilapäinen neuvonta ja ohjaus.
- 2 mom.
- Asiakassuunnitelma on laadittava ja tarkistettava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan sekä tarvittaessa lapsen muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan taikka lapselle läheisen henkilön sekä

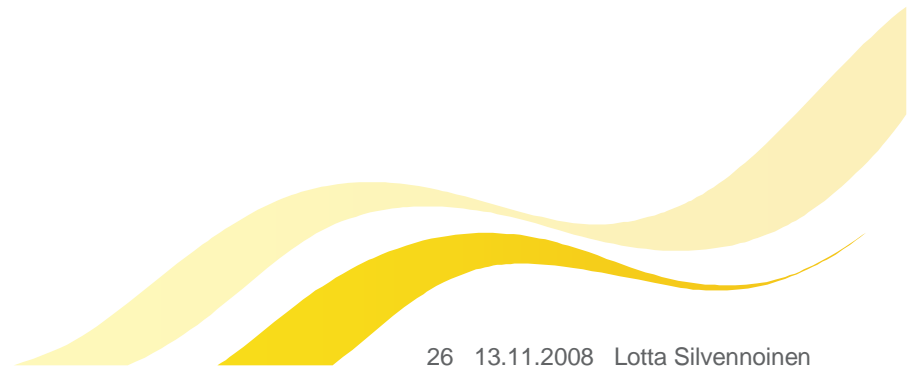
jatkuu...

...jatkuu 30 §. Asiakassuunnitelma

- lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

jatkuu...

...jatkuu 30 §. Asiakassuunnitelma

- 3 mom.
- Huostaanotettua lasta koskevaan asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta lapsen vanhempien ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla otetaan lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä.

jatkuu...

...jatkuu **30 §. Asiakassuunnitelma**

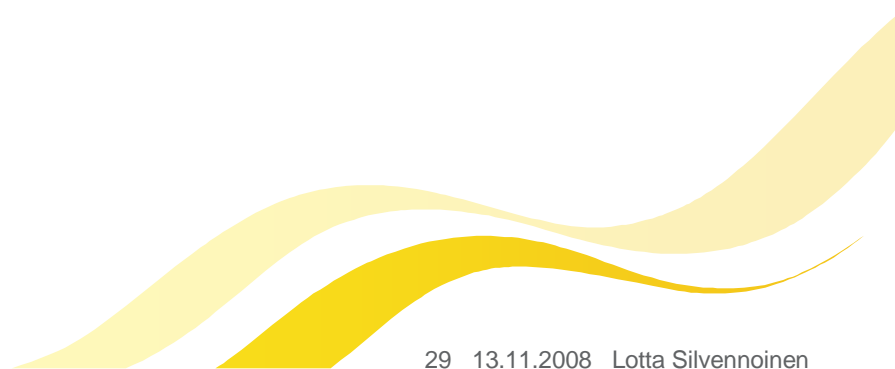
- Huostaanotetun lapsen vanhemmille on laadittava vanhemmuuden tukemiseksi erillinen asiakassuunnitelma, jollei sen laatimista ole pidettävä tarpeettomana. Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa.

32 §. Lapsen läheisverkoston kartoittaminen

- 1 mom.
- Ennen lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle on selvitettävä lapsen vanhemman, jonka luona lapsi ei pääasiallisesti asu, sukulaisten tai muiden lapselle läheisten henkilöiden mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen asumaan tai muutoin osallistua lapsen tukemiseen. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä, jos sitä ei asian kiireellisyyden tai muun perustellun syyn vuoksi ole tarpeen tehdä. Lapsen asumista ja sijoituspaikkaa koskeva asia on ratkaistava aina lapsen edun mukaisella tavalla.

jatkuu...

...jatkuu **32 §. Lapsen läheisverkoston kartoittaminen**

- 2 mom.
- Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee ryhtyä toimenpiteisiin lapsen huollon järjestämiseksi vanhempien välisellä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä, jos tätä on lapsen edun kannalta pidettävä aiheellisena.

...jatkuu **32 §. Lapsen läheisverkoston kartoittaminen**

- 3 mom.
- Henkilölle, jolle on uskottu lapsen huolto vanhempien ohella tai sijasta ja jonka luona lapsi asuu, tulee tarvittaessa turvata perhehoitajalain mukaiset edellytykset lapsen hoitamiseksi ja kasvattamiseksi.

46 §. Lapsen huollosta päättäminen huostassapidon aikana

- 1 mom.
- Huostassapidon aikana tuomioistuin voi päättää, kenelle lapsen huolto on uskottava
- Jos lapsen huolto uskotaan perhehoitajalain mukaisen toimeksiantosopimuksen tehneille henkilöille voidaan edelleen maksaa perhehoitajalain mukaista korvausta ja palkkiota sekä tukea perhettä muutoinkin
- Asioista sovittava ennen hakemuksen tai selvityksen tekemistä

50 §. Sijaishuoltopaikan valinta

- Sijaishuoltopaikan valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin ja lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarusuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta.

77 §. Itsenäistymisvarat

- 2 mom.
- Jollei lapsella tai nuorella ole 1 mom. tarkoitettuja tuloja, korvauksia tai saamisia taikka jos ne ovat riittämättömät, sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on tuettava sijoituksen päättyessä itsenäistymässä olevaa nuorta asumiseen, koulutukseen ja muuhun itsenäistymiseen liittyvissä menoissa tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla.

Lastensuojelulain toimeenpano

Mitä on tulossa?

- LASTENSUOJELUN KÄSIKIRJAN VIIMEISTELY
- lomakkeiden täydentäminen ja ohjeistaminen
- ohjeistus sijoitetulle lapsella ja tämän perheelle
- lastensuojelun palvelujen yksityistämistä koskeva ohjeistus
- ohjeistus lastensuojeluasioista, joissa kansainvälisiä kytköksiä
- tietoa asiantuntijaryhmistä, aikuisten suunnitelmista

Lastensuojelu

Mitä vielä on odotettavissa?

- Muille hallinnonaloille suunnattuja oppaita
- Valmis LAATUSUOSITUS 2009
- Perhehoitolainsäädännön uudistaminen